

СТАНОВИЩЕ

от д-р Григор Найденов Григоров – професор по гражданско и семейно право в ЮФ на Пловдивския университет „П. Хилендарски“

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на ПУ „Паисий Хилендарски“, обявен в ДВ, бр. 98 от 19.11.2024 г. и на Интернет-страница на ПУ за нуждите на катедра „Гражданскоправни науки“ към Юридическия факултет, по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право).

В конкурса като кандидати участват:

д-р **Иван Петков Мангачев** – адвокат в Софийска адвокатска колегия и

д-р **Димитър Симеонов Топузов** – гл. ас. в ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“

Предмет:

Със заповед № РД- 22-67 от 16.01.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в ПУ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право), обявен за нуждите на катедра Гражданскоправни науки към ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“.

На първото заседание на научното жури ми беше възложено да изготвя становище.

1. Общо представяне на получените материали

Представеният от всеки от кандидатите комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията на чл. 66, ал. 2 Правилника за развитие на академичния състав на ПУ (ПРАСПУ).

2. Кратки биографични данни (на кандидата/ите)

Иван Мангачев е магистър по право от 1999 г. на ЮФ на СУ. Има ОНС доктор в ПН 3.6. „Право“ от 2008 г. в НБУ със защита на дисертационен труд „Договорите за финансово обезпечение“. Бил е юрисконсулт и правен съветник в национални и международни институции, както и главен асистент в НБУ. Изнасял е лекции в различни

организации по въпроси на банковото право, търговските сделки и несъстоятелността. Понастоящем е адвокат в САК.

Димитър Топузов е магистър по право от 2009 г. на ЮФ на ПУ. Има ОНС доктор в ПН 3.6. „Право“ от 2015 г. в ПУ със защита на дисертационен труд „Нищожност на брачния договор“. Последователно от 2014 г. до сега е асистент и гл. асистент в Катедра „ГПН“ на ЮФ на ПУ, където е водил семинарни занятия и е изнасял лекции по различни гражданскоправни дисциплини. Научен секретар е на ЮФ. Адвокат е в АК Пловдив.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата/ите

3.1. Двата кандидати в конкурса имат значима **учебно-педагогическа** дейност:

3.1.1. В периода 2004 – 2024 г. Иван Мангачев е водил семинарни занятия на студенти от НБУ по различни дисциплини от частното право в Департамент „Право“ – търговско право, банково право, правен режим на международното финансиране и др., както и в други Департаменти.

3.1.2. От 2014 г. Димитър Топузов е асистент и гл. асистент на ОТД в ЮФ на ПУ, към 09.12.2024 г. той има педагогически стаж от 10г., 6м-ца и 25 дни. През годините е водил семинарни занятия на студенти по дисциплините „СНП“, „гражданско право – ОЧ“ и „облигационно право“ с пълна годишна натовареност от 360 часа. Изнасял е лекции по „СНП“ и „ГП–ОЧ“. В съавторство е изготвил 3 учебни помагала за студенти по учебната дисциплина „СНП“.

3.2. Двата кандидати имат и значима **научна и научно-приложна** дейност:

3.2.1. Д-р **Иван Мангачев** е приложил общо 15 научни публикации за участие в конкурса, от които 1 монография и 14 статии и доклади, от които 7 са в издания с научно рецензиране, а останалите 7 – в Електронен правен сайт „Грамада“, който е без научно рецензиране. Два от научните публикации са на английски език, едната от тях – в съавторство, и са издадени в чужбина. Представените научни трудове са извън темата на дисертационния труд на кандидата, приемат се за рецензиране и с отчитат при определяне на крайната оценка. Приложен е списък за участия на кандидата като експерт за България в 4 международни научноизследователски проекта.

3.2.1.1. Представения хабилитационен труд **„Окончателност на сетълмента“** София: Сиела Норма АД, 2013, ISBN 9789542812685, е първият труд по темата в правната ни книжнина. Посветен е на окончателността на сетълмента по Закона за

платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС) и Закона за публично предлагане на ценни книжа (ЗППЦК). Институтът е сравнително нов и непознат в правната система, но придобива все по-голямо практическо значение с оглед нуждата за запазване стабилността на финансовата система в случай на откриване на производство по несъстоятелност срещу участник в система за окончателност на сетълмента. Монографичният труд е написан при действието на отменения ЗПУПС, но е запазил своята актуалност по сега действащия ЗПУПС. При написването на хабилитационния труд е широко застъпен сравнителноправеният метод на изследване, като са взети предвид правилата на Директива 98/26/ЕО на ЕП и на Съвета от 19 май 1998 година относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа, законодателствата на голям брой държави (Великобритания, Германия, Дания, Италия, Нидерландия и др.), както и Правилата на няколко оператори на системи с окончателност на сетълмента.

Монографичният труд има приносен характер, който се изразява основно в редица направени препоръки *de lege ferenda* за изменение на действащото българско законодателство в частта за окончателността на сетълмента. Обосновани и заслужаващи подкрепа са основно препоръките:

- Да се уреди изчерпателен списък на възможните участници в системата за окончателност на сетълмента;
- Да се прецизира легалната дефиниция на „нетиране“ така, че да обхване и случаите на многостранно нетиране;
- Да се уреди режимът на клиринговите къщи.
- Правилата за окончателност на сетълмента по ЗПУПС и ЗППЦК да се синхронизират с други нормативни актове, които уреждат сходна материя;
- Да се отмени чл. 8, ал. 4 ЗБН, защото тя урежда частна хипотеза на сега действащия чл. 132, ал. 2 ЗПУПС (чл. 78д, ал. 2 ЗПУПС /отм./) по начин, който може да влезе в противоречие с чл. 132, ал. 2 ЗПУПС.
- Да се разшири обхватът чл. 132, ал. 8 ЗПУПС (чл. 78д, ал. 8 ЗПУПС /отм./), който да обхване не само отмяната на нетирането, но и нарежданията за превод като цяло.

3.2.1.2. Редица от останалите публикации на Иван Мангачев по въпроси извън тези по темата на хабилитационния труд, анализират актуални проблеми на частното право и имат значение за правоприлагането:

– В статията *„Активната солидарност и нейното приложение в банковото кредитиране“*, Дайджест *„Търговско и облигационно право“*, 2024 г., кн. 11, се обсъждат проблеми и се правят препоръки във вр. с обезпечаване на задължения на активно солидарни кредитори;

– В статията *„Еднообразните правила за гаранциите платими при поискване (ЕПГПП) и българската съдебна практика“*, Електронен правен сайт *„Грамада“*, се прави анализ на ЕПГПП, а направените изводи имат значение във връзка с използването на банкови гаранции.

– В статията *„Правните форми на национализацията в банковия сектор съпоставка и кратък коментар на директива 2014/59/ЕС“*, Дайджест *„Търговско и облигационно право“*, 2014 г., кн. 08, авторът анализира различните методи на национализация в банковия сектор в контекста на Директива 2014/59/ЕС . Проблеми във връзка с национализацията са обсъдени и в статията *„Принудителното отчуждаване и национализацията като форми на одържавяване“*, Дайджест *„Собственост и право“*, 2009 г., кн. б.

Част от публикациите анализират въпроси на римското и сравнителното гражданско и търговско право.

За качеството на научната продукция на всеки учен свидетелстват данните за нейната цитируемост. От представените от Иван Мангачев за участие в конкурса 15 научни публикации, 4 са цитирани от други автори, с отбелязани общо **19 цитирания**.

3.2.2. Гл. ас. д-р **Димитър Топузов** е приложил общо 19 научни публикации за участие в конкурса, от които 2 самостоятелни монографии, 3 университетски учебни помагала (създадени в съавторство) и 13 статии и доклади в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, както и части от колективна монография, които са в рамките на проблематиката на конкурса. Два от представените научни трудове са на английски език и са публикувани в чужбина. Представените научни трудове са извън темата на дисертационния труд на кандидата, приемат се за рецензиране и с отчитат при определяне на крайната оценка. Приложени са и доказателства за участие на кандидата в 3 национални научноизследователски проекта и един международен научен проект.

3.2.2.1. Представения хабилитационен труд *„Принципи на европейското семейно право и възможностите за развитие на българското имуществено–брачно право“*, София: Сиела Норма АД, 2024 г., е първото самостоятелно изследване в бъл-

гарската правна книжнина на Принципите на европейското семейно право в областта на имуществено-брачните отношения. В глава Втора на хабилитационния труд е направен сравнително-правен анализ на правния режим на имуществените отношения между съпрузите според ПЕСП и националния правен режим на тези отношения на редица държави, от една страна, и режима на имуществени отношения между съпрузите по СК, от друга. На тази основа в глава Трета са анализирани перспективите за усъвършенстване на действащата у нас уредба на съпружеските имуществени права и задължения в СК и са направени редица конкретни предложения с приносен характер за нейното усъвършенстване. Подкрепа заслужават основно **предложенията за:**

- въвеждане на първичен брачен режим в СК, за неговото съдържание и за неговото систематично място при бъдещото му уреждане в СК (с. 191–200);

- уреждане на иск за присъждане на паричната равностойност на дължимото (но недадено) от единия съпруг участие за задоволяване на семейните нужди (с. 201 и сл.);

- разширяване на обхвата за защита на семейното жилище, за включване в нея на защита и на покъщнината, и за преосмисляне и за изрично законодателно уреждане на последиците от нарушаване на правилата за защита (с. 211 и сл.);

- защита на наето семейно жилище при зачитане на интереса на наемодателя (с. 227 и сл.);

- установяване на задължение за предоставяне на информация, без което би било затруднено упражняването на редица права на съпрузите, уредени в СК, очертаване на неговия обхват, и уреждане на защита на правото на информация при неизпълнение на задължението за нейното предоставяне (с. 250 и сл.).

Посочените предложения имат приносен характер не само за развитието на семейното ни законодателство, но имат и значими практически измерения, защото ще спомогнат за по-доброто разбиране и прилагане на законодателството.

3.2.2.2. Приносен и/или научно-приложен характер за развитието на семейното ни законодателство имат и научните публикации на Д. Топузов, изводите от които **не са** включени в представения хабилитационен труд:

- В главите на кандидата от представената колективна монография „*Republic of Bulgaria.*” *In International Encyclopedia of Laws: Family and Succession Law*, edited by Walter Pintens. Alphen aan den Rijn, NL: Kluwer Law International, 2019, приносен характер имат направената класификация на критериите за придобиване на

завещателна дееспособност, както и изводът, че поставените под пълно запрещение поради душевна болест не могат да завещават;

– В статията *Is post-divorce spousal maintenance in Bulgarian law obsolete?* — In: Rogerson, C. , J. Miles, P. Parkinson, M. Antoskolskaia (eds.) *Family Law and Family Realities. Conference book — 1 6th World Conference of the International Society of Family Law*. Eleven International Publishing, 2019, се извеждат слабостите в режима на издръжка между бивши съпрузи и се правят конкретни предложения за усъвършенстване на правната уредба;

– В статията „*Ще бъде ли суспендирано действието на избрания имуществено-брачен режим при последващо поставяне на някого от съпрузите под запрещение?*“ — В: Ставру, Ст. и Д. Топузов (съст.) *Брак и отношения между съпрузите. Дискусионник по семейно право*. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2022 г., с. 76-93, при анализа на чл. 18, ал. 2 СК за първи път в нашата доктрина се обосновава тезата, че имуществено брачният режим ще спре да се прилага при последващото поставяне на някого от съпрузите под запрещение.

Девет от научните трудове на Д. Топузов са цитирани в научни съчинения на други автори. В Справката от НАЦИД са отбелязани **40 цитирания** на научните му трудове.

3.3. В съответствие с изискването на чл. 27, ал. 4 вр. с чл. 26, ал. 1 ЗРАСРБ, оценяването на двамата кандидати предпоставя да се сравнят и данните за изпълнението от тях **на минималните национални изисквания** по чл. 26, ал. 2 и 3 ЗРАСРБ във вр. с Приложение към чл. 1а, ал. 1 ППЗРАСРБ по групи показатели в Област 3. ССПН, ПН 3.6. „Право“, Таблица 1, за академичната длъжност „Доцент“.

По **група А**, показател 1 (при минимален брой точки 50) двамата кандидати имат равен брой точки – по 50;

По **група В**, показател 3 (при минимален брой точки 100) двамата кандидати имат равен брой точки – по 100;

По **група Г**, показатели 4 до 10 (при минимален брой точки 100), Иван Мангачев има 240 т., а Д. Топузов има 245 т.;

По **група Д**, показатели от 11 до 13 (при минимален брой точки 50), Иван Мангачев има 190 т., а Д. Топузов има 355 т.

По **група Е**, показатели от 14 до края (отсъства изискване за минимален брой точки), Иван Мангачев няма отчетени точки, а Д. Топузов има 95 точки.

Извод: при минимални национални изисквания от 300 точки за заемане на акад. длъжност доцент в ПН. 3.6 Право, Иван Мангачев има 580 точки, а Д. Топузов – 845 т.

4. Оценка на личния принос на кандидата/ите

И двамата кандидати са създали своите научни трудове с лични усилия и умения, постигнатите от тях научни и научно-приложни резултати и приноси са изцяло тяхна лична заслуга. Нямам данни за плагиатство в представените за оценяване трудове.

5. Критични забележки и препоръки

Към представените научни трудове може да се отправят някои критични бележки и препоръки.

5.1. Представеният хабилитационен труд на **Иван Мангачев** има в преобладаващата си част по-скоро описателен и информативен характер, вместо аналитичен характер. Трудът би станал несравнимо по-добър, ако при бъдещата негова преработка акцентът се постави върху формулирани на по-големи обобщения на резултатите, достигнати от анализа на пребогатия нормативен и сравнителен материал, използван от автора по изследваната тема, и върху формулирането на конкретни предложения за усъвършенстване на закона. Уместно би било също авторът да приведе труда в съответствие с номерацията на новия ЗПУПС, това значително би подпомогнало читателя при ползването на хабилитационния труд.

5.2. В монографията на Д. Топузов, в глава първа (която е посветена на Комисията по европейското семейно право и разработените от комисията принципи) в т. 5 извън обхвата на тази глава ненужно според мен са изяснени и други организации с принос за хармонизацията на семейното право в Европа. Наред с това, по правило **изводите и обобщенията**, които са направени в Глава втора на монографията относно съответствието на българската правна уредба на СИО с принципите на европейското семейно право, са възпроизведени в съответния раздел на Глава трета **като недостатъци** на националната уредба. Струва ми се, че тези повторения биха могли да бъдат избегнати.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Документите и материалите, представени от Иван Мангачев отговарят на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и ПРАСПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след придобиването на ОНС „доктор“, които не се отнасят до предмета на дисерта-

ционния труд, за който на кандидата е присъдена ОНС „доктор“. В трудовете на кандидата има оригинални научни резултати с приносен характер, основно с практическа приложимост, които са получили признание в нашите научни среди. Научната и преподавателската квалификация на Иван Мангачев е доказана и безспорна. Постигнатите от него резултати в учебната и научно-изследователската дейност надхвърлят минималните национални изисквания и изискванията на ПУ за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2. Документите и материалите, представени от Димитър Топузов също отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и на ПРАСПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“, които са извън темата на дисертационния труд, във връзка с който на кандидата е присъдена ОНС „доктор“. В трудовете на кандидата има оригинални научни резултати с приносен характер. Част от трудовете са получили международно признание, като са издадени от международни научни издателства. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа със студенти. Научната и преподавателската квалификация на Д. Топузов е доказана и несъмнена. Постигнатите от него резултати в учебната и научно-изследователската дейност съответстват на и значително надхвърлят минималните национални изисквания на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ.

3. Въз основа на оценката на научно-изследователската, публикационната, проектната и учебно-преподавателската дейност на двамата кандидати, ги подреждам по реда на предпочитание за заемане на академичната длъжност „доцент“ така:

1. гл. ас. д-р **Димитър Симеонов Топузов** от ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“;
2. д-р **Иван Петков Мангачев** – адвокат в Софийска адвокатска колегия.

Мотивите за класиране на двамата кандидати по този ред са свързани с: 1) по-добрите показатели на Д. Топузов за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на АД „доцент“; 2) по-големия брой научни трудове, представени от Д. Топузов за рецензиране в конкурса; 3) по-големия брой цитирания на трудовете на Д. Топузов; 4) по-голямата приложимост на трудовете на Д. Топузов по отношение обучението на студенти в ЮФ на ПУ и 5) по-голямото международно признание на част от трудовете на Д. Топузов, обективизирано основно в колективната монография: Todorova, Velina; Stavru, Stoyan & Topuzov,

Dimitar. 'Bulgaria'. In *International Encyclopaedia of Laws: Family and Succession Law*, edited by Walter Pintens. Alphen aan den Rijn, NL: Kluwer Law International, 2022.

4. Предвид гореизложеното, предлагам на НЖ да изготви доклад до ФС на ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“, с който да предложи на ФС да избере гл. ас. д-р Димитър Симеонов Топузов на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право).

10.03.2025 г.

.....

(подпис)